Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juan Mari Balentziaga Arrondo Balentxi

Zumarraga, Gipuzkoa (1943)

Aurkibidea

Biografia

Bertan jaio ez bazen ere, Juan Marik Zumarragako 'Matxain' baserrian ditu bere haurtzaro eta gaztaroko oroitzapenak, aitaren jaiotetxean. Zumarragako moja eskolan eta 'La Salle' ikastetxean bere ikasketak egin eta 15 urterekin Gabiriara joan zen, amaren aldeko senideek zuten aroztegian laguntzera. Mutikotatik Urretxuko pasiotarrei meza laguntzen ibilitakoa, gaztetan antzerki taldeko kide izan zen eta Urretxu-Zumarraga ikastolaren sorreran aktiboki parte hartu zuen.

Zintak

ZMG-041

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data**: 2012-10-10
- **Iraupena**: 77 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Gabirian, lau urtez osabarenean

- **Erref**: ZMG-041/002
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 00:04:02. **Bukatu**: 00:05:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
14 urterekin ikasketak utzi, eta Gabirian osabak aroztegia zuenez, lanbidea ikastera bidali zuten gurasoek. Baserriko lanetan ere aritzen zen han. 18 urtera arte egon zen Gabirian; asteburuetan etxera bueltatzen zen.

2. Matxain baserria

- **Erref**: ZMG-041/003
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 00:05:30. **Bukatu**: 00:07:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Gurasoak kaleko etxe batean bizi arren, Juan Marik Matxain baserrian egiten zuen bizimodua hango senideekin. Baserrian zer lan egiten zituen kontatzen du.

3. Donostiara, errenta ordaintzera

- **Erref**: ZMG-041/004
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:07:01. **Bukatu**: 00:09:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Matxaingo familia, aitona-amonak eta osaba-izebak, errenteroak ziren. Juan Mari mutikoa zela, amona edo izebarekin joan ohi zen Donostiara etxejabeari errenta pagatzera. Garia, oilaskoak, kopoiak... eraman ohi zizkien. Etxejabeek gosaria eta arropa eman ohi zien. Gerora, emaztegaiarengana Donostian oparitutako jaka batekin joaten zela kontatzen du.

4. Matxain inguruko auzoa

- **Erref**: ZMG-041/006
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 00:11:53. **Bukatu**: 00:13:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Matxaingo baserri inguruari buruz hitz egiten du. "Poblado de aparicio", "Ipiñarrieta kalea"... esaten zitzaion. Auzoko hainbat ezaugarri aipatzen ditu: "Kaminpe" baserria, Ipiñarrieta taberna, bi pasonibel...

5. Aita, trenbideko langile

- **Erref**: ZMG-041/007
- **Iraupena**: 0:00:32. **Hasi**: 00:13:24. **Bukatu**: 00:13:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Trenbideko langileak

Laburpena:
Juan Mariren aita trenbideko langilea zen. Zer lan egiten zuen kontatzen du: errailak jarri eta konpondu, egurrezko trabesak sartu, trenbidea harriz ondo inguratu...

6. Ama, abereak eta larreko behia

- **Erref**: ZMG-041/008
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:13:56. **Bukatu**: 00:15:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Ama etxeko lanez arduratzen zen. Untxiak, oiloak, txerriak... izaten zituzten baserrian. Larrean, karril bazterrean, behia ibili ohi zen; trenak behiari adar bat puskatu zuenekoa kontatzen du.

7. Kaminpe baserria

- **Erref**: ZMG-041/010
- **Iraupena**: 0:00:58. **Hasi**: 00:15:26. **Bukatu**: 00:16:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Auzokoen arteko harremanak. Kaminpe baserrikoekin harreman handia zuten. Behiak txahala egin behar zuela, garotan... elkarri laguntzen zioten. Garotan Kaminpe lurretan ibiltzen zirela kontatzen du.

8. Txerri-hiltzea eta txerri-erregaloak

- **Erref**: ZMG-041/011
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:16:24. **Bukatu**: 00:18:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Txerri-hiltzeari buruz hitz egiten du. Kaminpe baserriko bizilagun batek hiltzen zuen txerria. Txerri-erregaloak: solomo pusketa bat, odolkiak eta hezurren bat aza-orri batean bilduta izan ohi ziren. Mutikotan, txerri-erregaloak banatzen ibiltzen zen. Beste etxeetatik ere jaso ohi ziren txerri-erregaloak.

9. Eskolan: mojatan eta "hermanotan"

- **Erref**: ZMG-041/012
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:18:37. **Bukatu**: 00:20:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Eskolako lehen urteak ditu hizpide. Bost urterekin hasi zen eskolan, mojetan. Gero, 'La Salle'-ra pasa zen. Inguruan ziren ikastetxe batzuk aipatzen ditu: 'Medranotarrak', 'Don Amundio'.

10. "Hermanotan", erdaraz

- **Erref**: ZMG-041/013
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:20:35. **Bukatu**: 00:22:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
"Hermanotan" gaztelaniaz ikasten zuten, eta gaztelaniaz hitz egiten ez zuen "kaletarrek adina erraztasun". Ikaskideen burlak aipatzen ditu: "caseros" esaten zien.

11. Urretxuko pasiotarrak

- **Erref**: ZMG-041/014
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:22:05. **Bukatu**: 00:23:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Urretxuko pasiotarrei buruz hitz egiten du. Juan Mari meza-laguntzaile aritzen zen pasiotarretan mutikotatik. Pasiotarretan, kofradia izaten zen eta eskapularioarekin joaten ziren bertara. Gabiriatik zuen harremana pasiotarrekin.

12. Antzerkia egiten, Pagoetan

- **Erref**: ZMG-041/015
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:23:50. **Bukatu**: 00:25:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:
Urretxuko Pagoetan antzerkia egiten hasi zirela kontatzen du. Antzerki-taldeko hainbat kide aipatzen ditu. Astean, bi-hiru aldiz elkartzen diren antzezlana irakurtzeko.

13. Euskarazko antzezlanak egiten

- **Erref**: ZMG-041/016
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:25:43. **Bukatu**: 00:26:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:
Euskarazko lanak antzezten zituzten. Azpeitian eta Lazkaon baziren antzerki-taldeak, eta haien bidez lortzen zituzten antzezlanak; baita pasiotarren bidez ere. Hasieran, herrian antzezteko prestatzen zituzten antzezlanak, baina gero beste herri batzuetan antzezteko deiak ere jaso omen zituzten.

14. Abadiñon, antzeztea galarazi

- **Erref**: ZMG-041/017
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:26:58. **Bukatu**: 00:27:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:
Antzerkiko gorabeherak. Abadiñora (Bizkaia) antzeztera joan zirenekoa kontatzen du. Luistarrek antolatu zuten emanaldia hura. Antzerkia hasi baino ordubete lehenago guardia zibilek galarazi egin zien antzerki hura egitea.

15. Antzerkia: entsegatzeko zailtasunak

- **Erref**: ZMG-041/018
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:27:58. **Bukatu**: 00:29:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:
Antzerkiko gorabeherak. Pagoetan egiten zituzten entseguak. Behin, guardia zibilak joan omen ziren bertan talderik ba ote zen galdezka; atezainak ezetz esan eta joan egin omen ziren. Antzerki-taldeko kideek eraikinaren atzeko aldetik atera behar izan zutela kontatzen du. Euskaraz egitea debekatuta zegoen.

16. Pagoetako antzokia

- **Erref**: ZMG-041/019
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:29:43. **Bukatu**: 00:30:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:
Antzerki-taldeak Pagoetako antzokian egin ohi zituen bere obrak. Antzokia nolakoa zen deskribatzen du.

17. Ikastolaren sorrera

- **Erref**: ZMG-041/021
- **Iraupena**: 0:03:38. **Hasi**: 00:30:54. **Bukatu**: 00:34:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:
Antzerki-taldearen ondoren, idazketa talde bat sortu zen; euskaraz idatzi eta izengoitiekin sinatzen zuten. Juan Marik Irimo izengoitia erabiltzen zuen. Talde horren bueltan etorri zen ikastolaren sorrera.

18. Ikastolaren sorrera: pasiotarren laguntza

- **Erref**: ZMG-041/022
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:34:32. **Bukatu**: 00:35:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:
Ikastolaren sorreran, pasiotarren laguntza izan zen. Hasieran, bi gela utzi zituzten...

19. Nobiotako kontuak

- **Erref**: ZMG-041/026
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:39:07. **Bukatu**: 00:40:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
19 urterekin andregaia bilatu zuen. Nobio garaiari buruz hitz egiten du. Asteburuetan ibili ohi zen andregaiarekin. 25 urterekin ezkondu zen.

20. Nobiotako kontuak: Antzuolara bueltaka

- **Erref**: ZMG-041/027
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:40:24. **Bukatu**: 00:42:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Nobio garaiari buruz hitz egiten du. Neskaren familia ezagutzea, Deskarga aldera egiten zituzten paseoak, zinea... Andregaia Antzuolakoa zen, eta, elurte garaian, zer gorabehera izaten zituen kontatzen du. Neska-laguntza egin

ondoren, Antzuolara joan ohi ziren mutilak herriko taberna batean elkartzen ziren txikito bat hartzerako, eta, gero, elkarrekin bueltatzen ziren automobilean; neguan, berriz, oinez bueltatu ohi ziren.

21. Erromeriak eta bikote kontuak

- **Erref**: ZMG-041/028
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:42:44. **Bukatu**: 00:44:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Hainbat erromeria leku aipatzen ditu: Gorla, Elosu, Agiña, Tellarte... Gabirian bizi zela, soinujolea izaten zela gogoratzen du. Denen artean ordaintzen zuten soinujolea. Behin andregaia bilatutakoan, "erabat andregaiarekin" ibiltzen zela dio. Lehen, gaztetan bilatutako bikotearekin jarraitzea normalagoa zela dio.

22. Santa Ageda eta Gabonetako kanta eskeak

- **Erref**: ZMG-041/031
- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 00:48:43. **Bukatu**: 00:50:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Ohiturak eta bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:
Gabirian bizi zela, kantu eskean ibiltzen ziren. Pasiotar batek gazte talde bat osatu zuen, eta inguruko baserrietan eskean ibiltzen ziren Santa Agedatan eta Gabonetan. Juan Marik koplari moduan abeste zuen estrofaren lehenengo sarrera, eta, gero, koruak jarraitzen zuen. Bildutako diruarekin txangoren bat egiten zuten. Jateko zerbait ere eskaintzen zien: "baserrietan beti izan da zerbait emateko borondatea".

23. Bertso irakasle ibilia

- **Erref**: ZMG-041/033
- **Iraupena**: 0:02:25. **Hasi**: 00:51:38. **Bukatu**: 00:54:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Juan Mari bertso irakasle lanetan ibilia da ikastolako umeekin. Luxio Gabiria bertsolaria aritu zen berarekin batera. Ikastola herrira zabaltzeko balio izan zuela dio: izan ere, umeek bertso ikasiak kantatzen zituzten herrian egiten ziren saioetan.

24. Esku-pilotarako zaletasuna

- **Erref**: ZMG-041/036
- **Iraupena**: 0:02:24. **Hasi**: 00:57:32. **Bukatu**: 00:59:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:
Umetan, esku-pilotan ibiltzen zen. Antzuolan jokatutako pilota txapelketa bati buruz hitz egiten du. Mutiko nerbiosoa omen zen. Palaz ere ibiltzen zen, ezkondu eta gero ere.

25. Urretxuko Euskal Jaiak: Arrate eta Segura irratiei buruzko karroza

- **Erref**: ZMG-041/038
- **Iraupena**: 0:03:48. **Hasi**: 01:00:23. **Bukatu**: 01:04:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Irudiak grabatzen
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:
Urretxuko Euskal jaietan, karroza ateratzen zuten kuadrillakoek. Bengolako zerrategian egiten zuten karroza. Nolako karrozak izaten ziren kontatzen du. 15 lagun aritzen ziren lan horretan. Urte batean, Arrate eta Segura irratien itxiera zela eta, gai horri buruzko karroza egin zutela kontatzen du. 20 urte zituen orduan.

26. Urretxuko Euskal Jaiak: karrozen hasiera

- **Erref**: ZMG-041/039
- **Iraupena**: 0:00:57. **Hasi**: 01:04:11. **Bukatu**: 01:05:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:
Urretxuko Euskal Jaietan karrozak ateratzen hasi zireneko garaiari buruz hitz egiten du. Lehenengo karrozak Urretxua eta Txirimiri elkarteek atera zituzten. Hasiera batean, karrozak aldarrikapenen bat egiteko ateratzen omen ziren.

27. Arrate eta Segura irratien itxiera

- **Erref**: ZMG-041/040
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 01:05:08. **Bukatu**: 01:06:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:
Arrate eta Segura irratien itxierari buruz hitz egiten du. Garai bateko irrati emisioak nolakoak ziren kontatzen du: arrosarioa, eskelak... Gero, irrati horiek ireki egin zituztela aipatzen du.

28. Garai bateko egunkariak

- **Erref**: ZMG-041/041
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 01:06:42. **Bukatu**: 01:08:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:
Garai bateko egunkariei buruz hitz egiten du. Juan Mariren aitak 'La voz de España' erosten zuen, eta Basarriren kronika omen zuen gustukoen. Klandestinitatean ateratzen zituzten egunkariei buruz hitz egiten du.

29. Soroen bedeinkazioak

- **Erref**: ZMG-041/042
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 01:08:02. **Bukatu**: 01:09:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Lurren bedeinkazioak nola egiten ziren kontatzen du. Urtean behin egin ohi ziren. Otoitz bat egin eta ur bedeinkatua botatzen zen soroan, eta, gero, hamarretakoa egiten zen. Apaiza akolitoarekin joan ohi zen.

30. Urretxuko Aste Santuetako prozesioak

- **Erref**: ZMG-041/043
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 01:09:10. **Bukatu**: 01:10:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua

Laburpena:
Ostegun eta Ostiral Santu Egunean, Urretxuko prozesioan erromatarrez ateratakoa omen da Juan Mari. Nolako prozesioak izan ziren kontatzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-21

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com